

จดหมายข่าวหมอดิน



เอกสารประชาสัมพันธ์

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ฉบับไตรมาสที่ ๒ (มกราคม - มีนาคม) ปี ๒๕๕๘

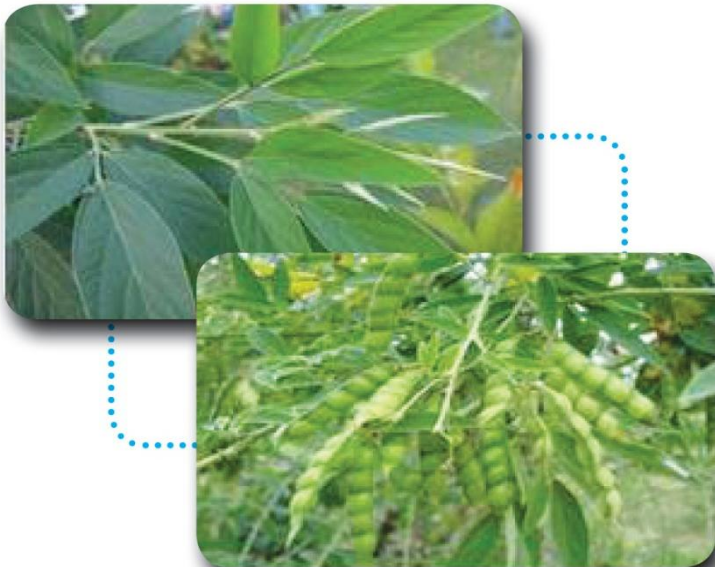
Website : <http://r07.idd.go.th/>

ถั่วมะแฮะ (Pigeon pea)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cajanus cajan*

ลักษณะทั่วไป

มะแฮะเป็นพืชตระกูลถั่ว ลักษณะเป็นไม้พุ่มขนาดเล็กมีอายุ 2 - 3 ปี สูง 1 - 5 เมตร ใบเป็นใบรวม มีใบย่อย 3 ใบ รูปร่างยาวรี ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ มีขน ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างเป็นสีเงิน ดอกสีเหลืองหรือสีแดง ออกดอกเป็นช่อ ช่อดอกยาว 3 - 10 เซนติเมตร ฝักแบน ฝักอ่อนมีสีเขียวลายแดง เมื่อแก่เป็นสีน้ำตาลดำ ฝักยาว 5.5 - 10 เซนติเมตร กว้าง 0.6 - 0.9 เซนติเมตร เมล็ดกลม รูปไตหรือรูปไข่ ในฝักหนึ่งมี 3 - 5 เมล็ด



ถั่วมะแฮะเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนกึ่งแห้งแล้งและอุณหภูมิสูง ขึ้นได้ในระดับความสูง 0 - 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล เจริญเติบโตได้ดีบนดินหลายชนิด มีการเจริญเติบโตที่สุดในดินร่วน ระดับความเป็นกรดต่าง 4.5 - 8.0 และไม่ทนต่อน้ำขัง

การขยายพันธุ์ถั่วมะแฮะ

ถั่วมะแฮะขยายพันธุ์โดยเมล็ด ปลูกตั้งแต่กลางเดือนเมษายน-พฤษภาคม ระยะปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 100 เซนติเมตร ปลูกหลุมละ 2 - 3 เมล็ด อัตราการใช้เมล็ด 5 - 6 กิโลกรัม/ไร่ เริ่มออกดอก เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน



หลังจากหยอดเมล็ด 7 - 10 วัน ทำการพรนดินกำจัดวัชพืช เมื่ออายุได้ 30 วัน กรณีดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ - ต่ำมาก ให้ใส่ปุ๋ยเคมีเกรด 15-15-15 อัตรา 5 - 10 กิโลกรัม/ไร่

เก็บเกี่ยวผลผลิตได้เมื่ออายุประมาณ 180 - 270 วัน ได้น้ำหนักเมล็ด 300 - 400 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อฝักแก่ประมาณ 3 ใน 4 ก็ทำการเก็บเกี่ยวโดยตัดกิ่งย่อยที่มีฝักแก่ทั้งหมด นำมากองเรียงผึ่งแดดให้แห้ง 2 - 3 แดดแล้วทำการคัดแยกเมล็ดออกจากฝัก เพื่อบรรจุกระสอบต่อไป

เก็บเกี่ยวผลผลิตเมล็ดต่อเนื้อได้ 2 - 3 ปี หลังจาก
นั้นปลูกทดแทนในพื้นที่เดิมหรือปลูกเป็นพืชหมุนเวียน
เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

การปลูกถั่วมะแฮะเป็นปุ๋ยพืชสด

กรมพัฒนาที่ดินแนะนำให้เกษตรกรปลูกถั่วมะแฮะเป็น
ปุ๋ยพืชสด ในนาข้าว โดยหว่านเมล็ดพันธุ์อัตรา 5 - 6 กิโลกรัม
ต่อไร่ ก่อนปลูกข้าวประมาณกลางเดือนเมษายน - พฤษภาคม
และไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดเมื่ออายุ 65 - 75 วัน ปล่อน้ำเข้า
นาเพื่อหมักซากมะแฮะประมาณ 10 - 15 วัน

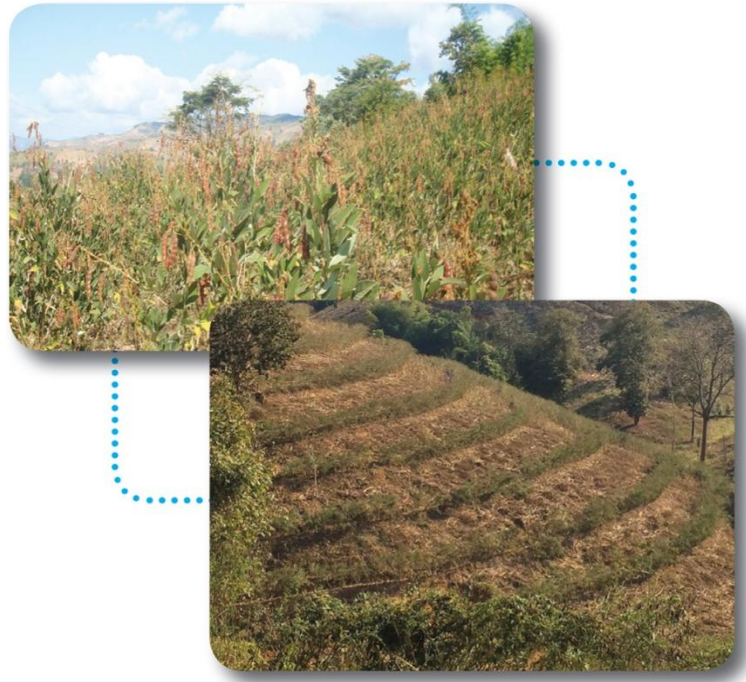


ถั่วมะแฮะให้น้ำหนักมวลชีวภาพ 2,000 - 2,500 กิโลกรัม/ไร่
น้ำหนักแห้ง 400 - 700 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อไถกลบจะมีการ
ปลดปล่อยปริมาณธาตุอาหารลงสู่ดิน ได้ธาตุอาหาร
ไนโตรเจน 16.38 กิโลกรัม/ไร่ ฟอสฟอรัส 8.33 กิโลกรัม/ไร่
โพแทสเซียม 7.77 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการ
ใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ในนาข้าวของเกษตรกร 30 กิโลกรัม/ไร่
คิดเป็นปริมาณปุ๋ยยูเรีย 20.34 - 35.60 กิโลกรัม

จะช่วยลดต้นทุนการใส่ปุ๋ยเคมี 305 - 534 บาท/ไร่ (ปุ๋ยยูเรีย
กิโลกรัมละ 15 บาท) ดังนั้นเกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่ายใน
การใส่ปุ๋ยยูเรียลดลง ประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ สมบัติทาง
กายภาพของดินดีขึ้น ดินร่วนซุยไถเตรียมดินง่าย ความอุดม
สมบูรณ์ของดินดีขึ้น (กรมพัฒนาที่ดิน, 2551)

การปลูกถั่วมะแฮะเพื่อประโยชน์อื่น ๆ

1. ปลูกเป็นแถบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยปลูกเป็นแถบบาง
ความลาดเทของพื้นที่ ใช้ระยะห่างในแนวราบ 8 - 10 เมตร
ปลูกแบบโรยเป็นแถวคู่ ตอนต้นฤดูฝน ระยะระหว่างแถว
50 เซนติเมตร อัตราเมล็ด 2 กิโลกรัม/ไร่ หลังจากถั่วมะแฮะ
เจริญเติบโตสูงเกิน 1 เมตร ทำการตัดแต่งกิ่งให้เป็นทรง
พุ่มแบบรั้วระดับ 1 เมตรใบกิ่งที่ตัดนำไปคลุมดินแปลงพืช
ที่ปลูกระหว่างแถบบนอนุรักษ์ ซากของถั่วมะแฮะจะเพิ่ม
อินทรีย์วัตถุให้กับดินเฉลี่ย 0.13 - 0.24 เปอร์เซ็นต์/ไร่/ปี



2. เมล็ดถั่วมะแฮะใช้ประกอบอาหาร เนื่องจากถั่ว
มะแฮะเป็นพืชข้ามปี สามารถเก็บฝักอ่อนมาเป็นอาหาร
ผักเครื่องเคียง หรือ ใช้เมล็ดมาแปรรูปเป็นอาหาร เช่น
ถั่วมะแฮะต้มน้ำตาล น้ำเต้าหู้ถั่วมะแฮะ ซึ่งให้โปรตีนสูง